

RAKVERE RAJONINÕUKOGUSSE kandiddeerivad Väike-Maarja külanõukogu piirkonnas:

Väike-Maarja Jaoskonnahaigla teraapiaosakonna juhataja **MALL LEPIKSOO**,
 Triigi kolhoosi peagraonoom **AHTI KASKEMAA**,
 Vao kolhoosi juhatause esimees **PEETER ALBI**,
 Vao kolhoosi autojuht **BRUNO MÜNTER**,
 Väike-Maarja kolhoosi seakasvatuse zootehnik **AARE KALSON**.

LUGUPREETUD VALIJADI!

Täna usalduse eest inimesi, kes seadsid mind rajooninõukogu saadikandidaadiks. Leian aga, et kui osutuksin valituks, ei suuda ma töökoormuse tõttu küllaldaselt kasu

tuua meie piirkonna arengule. Kutsun valijaid, kes oleksid teinud valiku minu kasuks, andma oma häälte hr. Peeter Albi poolt. Ta on uute mõtete ja tegude algaja

taja ning läbiviija, ta valutab südant meie piirkonna käekäigu pärast ja soovib muuta elu paremaks.
 Kiitsti 9kl kooli direktor
LEMBIT KERUS

ean elamisväärsuse ja turvalise kogu loomise eeltingimuseks Eesti maa poliitilist ja majanduslikku iseseisvust. Et olen Maaliidu poolt üles seatud saadikukandidaat maakonna volikogusse, pean tähtsimaks maareformi läbiviimist ja maa kasutamise õiguse andmist valdade volikogule. Õigus ja vastutus maaelu edendamada peab olema kohalikul omavalitsusorganil, samuti rahalised vahendid. Elu edendamiseks maal pean vajalikk

— taastada eesti küla ja küla kultuur,
 — lõpetada suurpaneelilamute ehitamine maale, toetada individuaal- ja väikehoonist põllumajanduses,
 — väärustada tervis, perekond ja kodu,
 — rajada rajoonikeskusesse ravi- ja diagnostika- ning maale tervisekomplekse nõudisaparatuuriga ja kvalifitseeritud kaadriga. Arsti abistavate vahendite olemasolu võimaldaks arstide arvu vähendada,
 — vanuritele ehitada piirkonni väikesi hooldekandekodusid, mis asuksid kodukoha läheduses,
 — meditsiinis on esmatähts palkade tõstmine vähemalt oskustööliste keskmise palgamaätalani. Kusimusele, kas arst peaks tegema poliitilise vastan — meie ühiskonnas peab, kuni elu normaalseerub. Teiselt pean meeles oma patsiendi ütlust: „Meil on vaja ikka arsti, mitte ühiskonnategelast.“

Väike-Maarja Jaoskonnahaigla teraapiaosakonna juhataja
MALL LEPIKSOO

Tõotan Väike-Maarja kolhoosis 1981. aastast, kogu selle aja olen olnud seotud majandi seakasvatusega, alul veterinaararstina, hiljem zootehnikuna. Poliitikasse pole ma varem sekkunud — iga kingsepp jäägu ikka oma liistude juurde. Nüüd aga tahan küll öelda oma arvamusse parteipoliitika kohta.

Mulle on arusaamatu meie partei osa majanduse ümberkorraldamises — majandusküsimused olgu majandusteadlaste rida, mitte kommunistliku ideoloogia monopoli. Kui IMET pütatakse ellu viia EKP juhtimisel, siis olen tõsiselt mures, mis sellest välja tuleb. Voin aja lookogemuste põhjal öelda — kuhu kommunistlik partei „küüned“ taha ajab, seal asi hukka läheb (võrdleme: Põhja-Korea — Lõuna-Korea, Saksa DV — Saksamaa LV, Karjala ANSV — Soome Vabariik). Kommentaarid on liigsed. 72 aastat on kommunismideaalide suunas mindud, miljonid inimesi tapetud, maa ei suuda enam oma rahvast toita, elatustasemel oleme maailmas seitsmendas kühnes — ja

ikka on demonratsioonil hüüdlauseid „Elagu NKKP!“, „Elagu Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon!“, HÄBI peaks olema — kogu maailm vaatab ja naerab. Kirjutan seda sellepärast, et valijad teaksid — minu poolt häälitatades häälitate kommunistide bloki vastu ning kommunistliku ideoloogia ja rajooni juhtimiseparaadi jahtumise pooli.

Väike-Maarja kolhoosi seakasvatuse zootehnik
AARE KALSON

10. DETSEMBRIL ON KOHALIKE OMAVALITSUSORGANITE VALIMISED

VÄIKE-MAARJA KÜLANÕUKOGU 19 saadikukohale kandiddeerib 30 inimest.

Ringkonnas nr. 1, mis hõlmab Väike-Maarja alevikku, on 7 mandaati, neile 12 kandidaati: Väike-Maarja kolhoosi aseesimees **OLEV LIBLIK-MANN**, Väike-Maarja kolhoosi arhitekt **JUTA HAASMA**, Väike-Maarja kolhoosi muuseumi juhataja **ELLU MOISA**,

Väike-Maarja Keskkooli direktor **MIHKEL MÄND**, Väike-Maarja Jaoskonnahaigla peaarst **ENE KINKS**, Väike-Maarja söökla juhataja **ILME SOOLEP**, Väike-Maarja Külanõukogu Täitevkomitee esimees **ELLEN LOSSI**, Väike-Maarja 27. Kutsekeskkooli direktor **ANTS RIKBERG**, Väike-Maarja 27. Kutsekeskkooli raamatukogu juhataja **REET KÕIV**, Väike-Maarja EPT treial **JAAN KALDA**, Väike-Maarja EPT juhataja asetäitja **HENDRIK HENDRIKSON**, Väike-Maarja EPT peaisener **TOOMAS KALVET**.

Ringkonnas nr. 2 [Kiitsti alevik] on kahele saadikukohale 2 kandidaati: Kiitsti 9kl. kooli direktori asetäitja **MALL VÕHANDU** ja Vao kolhoosi autojuht **BRUNO MÜNTER**.

Ringkonnas nr. 3 (Vao kolhoosi piirkond) kandiddeerib 3 saadikukohale 6 inimest: Vao kolhoosi Nõmme osakonna juhataja **SULEV KIVI-**

BERG, Vao kolhoosi autojuht **VILLI LIKEMETS**, Varangu Metskonna Raigu metsavaht **VALENTINA JÄRVAMÄGI**, Vao kolhoosi varustaja **ARGO KAASIK**, Vao kolhoosi aseesimees **TOOMAS KÄBIN**, Vao kolhoosi ehitustööde juhataja **MILLO MÜRSEPP**.

Valimisringkonnas nr. 4 on 5 saadikukohale 7 kandidaati: Väike-Maarja kolhoosi Koonu osakonna juhataja **ENDEL MÄESEPP**, Väike-Maarja kolhoosi OT insener-metroloog **OLAVI LOSSI**, Väike-Maarja kolhoosi mineraalöödatsehhi juhataja **HEIKI PÄRNAMÄGI**, Väike-Maarja kolhoosi lukksepp-keevitaja **JAAN TAGASAAR**, Väike-Maarja kolhoosi kartulimeriistemlabori juhataja **SIRJE MÄTAS**, Väike-Maarja Keskkooli õppealajuhataja **MAIMU KALVET**.

Ringkonnas nr. 5 (Triigi kolhoosi territoorium) on kahele mandaadile 3 kandidaati: Triigi kolhoosi noorkarjalitaja **URVE TRAKS**, Triigi kolhoosi peagraonoom **AHTI KASKEMAA**, Triigi kolhoosi ehitustööde juhataja **RIHO PAU**.

Väike-Maarja külanõukogu saadikuna tahan kaasa aidada valimise ja kujundamisele. Hakkan teatama seda, et juba 1990. aastal avatakse külanõukogu juures arve, kuhu laekuks raha:

1. rajooni täitevkomiteelt,
  2. kohalikest majandilist ja asutustelt,
  3. kodanike vallamaksudest.
- Seda raha tuleks kulutada:
1. aleviku ja külade heakorras-amiseks (kõnniteed, valgustus, teede korrastoid ja puhastamine, prügimajandus),
  2. kalimistute ja prüginäe korrashoiuks, selleks eraldi inimese palgamiseks,
  3. aleviku puumajade kapitaalremondiks,
  4. Väike-Maarja kiriku restaureerimiseks,
  5. Vabadussamba taaspüstitamiseks.

Muuseumitöötaja ja muinsuskaitse seltsi liikmena tahan kõigepealt lahendada kiriku restauraatorimise ja kalimistute korrashoiu küsimused, samuti igati kaasa aidata Vabadussamba taastamisele.

Väike-Maarja kolhoosi muuseumi juhataja
ELLU MOISA

(Järg 2. lk.)

(Algus 1. lk.)

Taluperenaisena pean tähtsaks elujõulise eesti kütla taastamist. Selleks on vaja:

1. Moodustada vallad, vallale oma eelarve. Vald peab saama otsustada, mida teha ja kuidas teha. Ümbruskonna majandrid, ettevõtted ja asutused eraldavad osamaksud kohalikele omavalitsusele. Vald otsustab, kuidas oma raha jagada.

2. Tunnistada sundkollektiivse-
rimine eesti rahva vastaseks kuriteoks.

3. Lõpetada suurmajandite mõnipooline seisund, anda võrdne võimalus kolhoosidele korraldada talude, ühiste, kooperatiivide arenguks. Kaotada kolhoosidele makstavad dotatsioonid.

4. Kiiresti on vaja peatada Väike-Maarja ümbruskonna reostamine. Selleks tuleb lõpetada tootmise ülemäärane kontsentratsioon, korraldada sönnikumajandus, lõpetada põldude tasakaalustamata väetamine, igal üksiküksikul, ettevõttel, majandil kanda hooli oma ümbruse heakorra eest.

5. Kaubandus on kriisis seisus. Kriisist välja saab vaid kaubanduse rolli ümberkujundamise teel. Tuleb minna üle turumajandusele.

Väike-Maarja alevikus saab olemasolevate tootlusteetvõrte baasil suurendada omatootangut (konditiini-, kulinaaria-, poolhooned) vähemalt poole võrra. See on kõige kiirem tee elanike teenindamise parandamiseks. Koos vallavalitsusega peab leidma võimalusi kaubanduspinna suurendamiseks.

**Väike-Maarja sööklä juhataja
ILME SOOLEP**

Minult on küsitud, mida hakataksein tegema alevisaadikunai? Vastan: seda, mida olen teinud seni — mõtlema ja loova inimesena missioonitundega oma igapäevast tööd. Võlten edasi väärtemaarlaste elamis- ja töökultuuri ausse tõstmise eest. Majandil ja aleviku kui terviku hoonestamise ja hallitamise eest. Arusaama eest, et tulemused sõltuvad meist endast, igähüest eraldi. Igal inimesel on võimalus paremaks saada, paremaks muuta oma elu- ja tööstii, suhtumine, kogu keskkond, milles elame, töötime.

**Väike-Maarja kolhoosi arhitekt
JUTA HAASMA**

Kogu koolmeistriametis olemise aja (seda on 20 aastat) on mind saanud üks teine tugev soov — ajalooteadmiste kõrval võitlusi enne neid anda lastele võimalusi ilu ja kunsti tunnetamiseks, oma võimete avamiseks, et valmistuks kõrgemale võimsusest. Kuni laps käib lasteaias, on tal kõik võimalused igakülgseks arenguks — iga mudilane laulab, tantsib, loeb salme, teeb näitemängu. Koolilapses saades kaovad tal mitmed võimalused, kuna kool on tõsine töökoht, aga meie oludes ka selliselt, et kuldagi ei õnnestu tööle meelitada inimesi, kes lastega ilu loovsid. Mis jääb koolilapsel üle? Teoreetiliselt peaks filmikunst olema see, mis maalapsele kättesaadav ja arendav-ülendav. Ja mitte ainult lapsele, ka paljudele täiskasvanud väikemaarlastele, kel pole legi nii lihtne sõita kaugemale oma hinge harima. Aga just kino on meie valupunkt.

Möödunud aastal alustatud filmiklubi töö peaks arenema nii:

1. lasteaiata ja kooli mudilaste filmiklubi,
2. keskaastme koolilaste filmiklubi,
3. vanema kooliastme ja tööta-vate noorte filmiklubi,
4. täiskasvanute filmiklubi.

Need kõik peaksid olema filmiklubid parimas tähenduses ja vormis, koos küllaliste mugavas ruumimis ja kvaliteetse pildiga. Lisaks

on vaja igati ümber korraldada ka rändkino töö ja asukoht.

Selliste ideede ellurakendamise eest seisaksirigi. Usun, et mul on poolehooldajid ja jaan lootma, et Väike-Maarja vallas see kõik ka teostub.

**Väike-Maarja 27. Kutseskooli
raamatukogu juhataja
REET KOIV**

Et me enamuses eluvaldkondades kraahite vastu liigume, pole enam kellelegi mingi uudis. Liikumisele täispöörde andmine nõuab meilt suuri pingutusi ja samal ajal raha. Kuid selle kõrval on võimalik palju ära teha ka minimaalsete kulutustega. Seda just tervise heaks. Jätame kõrvale sellise momenti, kus veel vaid arst võib aidata. Enne, kui sellise olukorran jätakse, on tavaliselt inimene ise oma tervise suhtes palju eksinud.

Väga raske on inimestele sel-

Oma seisukohtade tutvustamiseks korraldame valijatega kohtumiskoosolekuid:

6. DETSEMBRIL
8.30 Nõmme osakonna kontoris
12.30 Pikavere klubis
19 Kiltisi Rahvamajas
7. DETSEMBRIL
12.30 Vao klubis
19 Kiltisi koolimajas

Nendele kohtumistele kutsume osalema kõiki Vao ja Kiltisi piirkonna saadikukandidaate!

selle idee teostamist. Pika tänava maju peetakse sõnades suureks väärtuseks, tegelikkuses ei hooli neist keegi. Kolhoos ei ole remondist huvitatud, see ei taju end ära.

Teine asi, mis riivab, on tihed liitlus läbi alevi. Tekivad õhtikud liitlusühtsustsoonid, kaudselt mõjuvad heitgaasid. Alev peab saama oma ringeel!

**Väike-Maarja kolhoosi aseesimees
OLEV LIBLIKMANN**

**Väike-Maarja Jaoskonnahajla
peaast ENE KINKS:**

Elu elamisväärtusemaks muutmiseks on vaja

- et võim kuuluks tõesti külanõukogule,
- et ükskord ometi valmiks uue apteegi ja hambaravikompleksi projekt ja algaks ehitamine,
- et Triigi ja Kiltisi velksri-ämma emandapunktid saaksid ajakohased ruumid.

— et Väike-Maarias oleks ajakohane teenindusmaja, kus töötaksid naised- ja meestejuuksur, rätsep, fotograaf, jalatsiparandaja ja kodumasinat remonitaja, et lastel oleks korralik jalgpalliväljak ja talvel liuväli,
- et üksikud vanainimesed leiaksid abistaja või kodu,
- et iga inimene teadvustaks endale — tervis on tema enda käes, lihtsam on haigust ära hoida kui seda ravida,
- et kõigil lastel oleks turvaline kodu, et lapsevanemal oleks aega ja tahtmist tegeleda oma lapsega,
- et Väike-Maarias oleks korralik saun.

Väike-Maarja Külanõukogu Täitevkomitee esimees ELLEN LOSSI:
„Tähelepanu peab pöörama kogu Väike-Maarja infrastruktuurile. Esmajoones ehitust! Kiiresti on vaja õpetajate ja meedikute maja, haigla juurdeehitust (apteek!), tuleks pro-jektveenda hoone, kus oleksid kooli- ja ka kinoklassid ja ei tunne end siin hästi, kuna kooli ruumid pole ju mõeldud kinourituste korraldamiseks. Olen seisukohal, et Väike-Maariasse peab ehitatama oma kino.”

Kolmandaks teravaks probleemiks on aleviku kino. Momendil asub see kutseskooli ruumides. Sellega seoses ei saa kool oma õpetööd normaalselt korraldada ja ka kinoklassid ei tunne end siin hästi, kuna kooli ruumid pole ju mõeldud kinourituste korraldamiseks. Olen seisukohal, et Väike-Maariasse peab ehitatama oma kino.

Kui mind valitakse Väike-Maarja külanõukogu saadikuks, püüan eeskätt eelnimetatud probleemidele lahendust otsida.

Teie toetusele lootes

**Väike-Maarja 27. Kutseskooli
direktor
ANTS RIKBERG**

**MIS MIND
KÕIGE ENAM
RIVAB?**

* Pika tänava puithoonestust ei suudeta remontida, sest kommunaalteetvõrte kombinatsioon pole sellele vahendatud, aga kui Väike-Maarja kolhoos pakkuks välja idee selle asemel ehitada ajakohane kaupluskompleks, siis takistatakse

5. Ühe piirkonna ettevõtted peavad ühte sammu käima — ametlikud huvid peavad alluma antud paikkonna arenguga seotud huvidele.

6. Et võim saada külanõukogudele, tuleb valida õiged inimesed meie oma ülemnõukogusse. Ülemnõukogu peab olema võimeline looma sellise seadusandluse, kus ait tulev intsiatiiv rakendub ilma, et pool energiat kaoks seaduste keerdätkudes kobamiseks.

Soovin kõigile 4. ringkonna saadikukandidatidele edu, et praegu-sest 7 kandidaadist saaks 5 väärilist saadikut, kes rasket vankrit vedama hakkavad.

**Väike-Maarja kolhoosi
mineraalöödaisehhi juhataja
HEIKI PÄRNAMÄGI**

Et turvaline kodu ja kokkohaidev perekond on tugeva riigi alus, et loovalt ja majanduslikult mõtleval ning tegutsel looduslambene peremees on LME arengu eeldus, et rahva kõrge vaimne ja hingeline haritus on iseseisva demokraatliku õigusriigi tagatis, siis peame esmatähtsaks hariduse, kultuuri, tervishoiu ja otsisaahtolekande moraalsel ja materiaalsel väärustamist. Seda nii riiklikul kui kohalikul tasandil. Vastasel korral on LME elujõud habras, eluiga üürige. See on meie põhisuhtkoht. Kohaliku argielu valdkonnas on meil eesmärk üks: valla elukorraldus inimõbrätkumaksi Umbustus puhitamaks, aleviku tänavad valgustatunaks ja ohutumaks, järjekorrad ja ootajad üldises teenindusfääris ühemüks! Selleks vallale oma varalaegasi! Leekavõti volikogu kaudu valitarvahale!

Valla volikogu olgu seatud vastutana kohaliku sotsiaalimajandusliku infrastruktuuri kujundamise eest. Selleks, et vastutada, peab ta omama õigusi, volitusi, võimu. Võim muutub reaalseks, kui tema piirid määrab kindlaks valija kooskohalike asustate ja majanditugea. Eestimaa tulevik oma inimlikkuse, turvalisuse, põhjamaise ilu ja väärilusega peab saama tänaseks päevaks. Kas näeme seda meie või näevad seda meie lapsed või... — oma osa on siin kindlasti täita ka peatselt valitaval valla volikogul.

**Saadikukandidaat
valimisringkonnas nr. 4
MAIMU KALVET**
**Saadikukandidaat
valimisringkonnas nr. 1
MIHKEL MÄND**

On vaja saavutada, et inimestel oleksid normaalsed töötingimused. Töökohad tuleb parastada — mõõta valgust, müra, niiskustaset, mürgiste gaaside olemasolu, vibratsiooni (N. Lidu traktorihäste toodang ületab müra ja vibratsiooni GOSTI), tuuletõmbust. Eriti terviskahjuüstav töö on keevitajatel ja remonditöökohtadel. Teine samm pärast passistamist oleks töötingimused ja standard kokku vaha.

Praeguist tööolusid tundes näib, nagu näeksid riiklikud standardid ette, et inimene ei või pensionipõlve pida — pensionikka jõudes on ka tervis läbi.

**Väike-Maarja kolhoosi
ohutustehnika insener-metroloog
OLAVI LOSSI**

tsustasin valimiskampanias osaleda, sest praegu on puhumasoodustatud Eesti asjaajamiseks, osalt kahtuvad ka töötlesendad külaelu korraldamisel.

Ouliseks pean meie külapiidi kujundamist vääriliseks elukeskonnaks. Selleks on vaja likvideerida jätimaad, heakorastada tiigid ja pargid!

ENSV. Ülemnõukogu saadik A.-B. Upsi lubas kandideerides väikemaarlastele igati kaasa aidata ringtee väljehitamisele. See jäigi lubaduseks. Aga ringteed on siiski väga vaja.

Et vald saaks oma asju operatiivselt ajada, on vaja valla volikogul saavutada täielik iseseisvus ja materiaalsete ressurside olemasolu.

Seniks aga olge head ja valige 10. detsembril vallakogusse usaldusväärsed saadikud, kes meie kodu ja Eesti asja eest suudavad seista.

**Väike-Maarja kolhoosi
Koonu osakonna juhataja
ENDEL MAESEPP**

**KÕLBMATUD
TEOD ON
KÕLBMATUTE
OLUDE
TAGAJÄRG**

Peakirjas viitendub põhjuse ja tagajärje omavahelise seos. Rääkimine kõlbmatust teadust on tegelamine tagajärgedega. See elu kvaliteeti ei paranda. Aluse elamistväärtusele elule saab panna kõlbmatute olude kui põhjuste likvideerimisega ja demokraatlike aluste rajamisega.

Eesti arengut tervikuna näeb suurem osa Eestimaa inimestest suveräänses riigis ja LME realiseerimiseks tehtavas loometöös. LME käivitumiseks on vajalik aktiivne toetus ning töö rahva ja kohalike omavalitsuste poolt.

Kohalike omavalitsuste eesmärki ja sisu näeme niisuguste märgureeglite loomises, mille rakendamisel saavutatakse piirkonnas öko-loomiilisel tasakaalul põhinev parim sotsiaalimajanduslik ja elatusise. Kohalik omavalitsus peab eksisteerima sõltumatu elemendina või muude lahutuse kolimurugas, tuginedes kodanike tähtsle.

Kohalik omavalitsus koosneb kahest tasandist. Põhiline (esmane) saab olema külanõukogu või vald. Eeldame selle kiret väljaarendamist. Teine tasand on maakond kui valdade liit, mis tegeleb põhiliselt nende probleemidega, mis väljuvad ühe valla piiridest või mille lahendamise ühiste jõududega on oisjarbekam.

**Rakvere Rajooni RSN
saadikukandidaat
PEETER ALBI**
**Väike-Maarja Küla RSN
saadikukandidaadid
VALENTINA JÄRVAMÄGI
ARGO KAASIK
TOOMAS KÄBIN
BRUNO MÜNTER
MALL VOHANDU**